

O rodu a působení

univ.prof.Dra Emanuele Bořického, zakladatele české mineralogie a petrografie.

Pokud se dá zjistiti hlavně z farního archivu, byla nejstarší učitelskou rodinou milínské farní školy rodina Bořických. Rod Bořických byl tu na škole takřka dědičným a zastával současně úřad ředitele kúru při kostele sv. Petra na Slivici a zprávy o něm sahají do konce 18. století.

Jedním z prvních členů tohoto rodu byl učitel Bořický, křestní jméno neuvedeno, a psal se podle tehdejšího způsobu Borschitzky, kteřežto jméno ve výslovnosti Boršický až dosud u nejstarších občanů se užívá. Jmenovaný měl pět synů: Františka, Ferdinanda, Vojtěcha, Karla a Jana. Ferdinand se stal později učitelem v Budňanech pod Karlštejnem, Vojtěch učitelem ve Slivenci, Karel učitelem v Unhošti, Jan stál se magistrálním radou na Starém Městě v Praze a upravil podle stávajícího pravopisu své jméno Boršický na Bořický a všichni potomci tohoto rodu jeho přání tak se podpisovali. Unhošťský učitel Karel byl také znám jako dovedný skladatel pastorálek.

Nejstarší syn František vypomáhal nejprve otci při zdejší škole jako učitelský pomocník, pak i po něm školu převzal. Za něho působil tu učitelský pomocník Petr Miloslav Veselský, rodem z Nového Knína, výborný učitel, vlastenec, hudebník, spisovatel, který zemřel jako archivář města Kutné Hory dne 9. července 1888 ve stáří 78 let. Za svého života zastával v Kutné Hoře i úřad primátora města ředitele kúru při památném chrámu sv. Barbory. / Podrobný životopis tohoto vynikajícího spisovatele doby probuzenské viz v práci pisatele těchto pamětí: Raměti král. zlatohorního města Nového Knína a sousedních obcí /.

Syn Františka Bořického Josef vypomáhal nejprve otci při škole

jen 1 zl. Bezpochyby vdovu podporovali také příbuzní, zejména bratr Josef Kulovaný, učitel ve Třebsku, otec, mistr kovářský a chalupník v Modřovicích a zmíněný již guberniální rada Jan Bořický, Frant. Bořický, farář v Proseku a Jan Bořický, účetní úředník v Praze.

Synek zesnulého Emanuel byl patrně hoch velice nádaný i hodný, jak patrno z úřední zprávy, kterou psal tehdejší slivický farář patrimoniálnímu úřadu býv. Teresiánskému ústavu šlechticen na Hradčanech. Přátelé vdovy a sirotka hledali patrně ve spojení s tímto ústavem proocha zaopatření a podpory.

Další jeho osudy nejlépe vysvitnou ze článku časopisu "Horymír", uveřejněného dne 5. února 1881 po nenadálé jeho smrti:

"Jako hromová rána dotkla se celé české vlasti žalná zvěst, že opět vyrván jest z kruhu našeho nelítostnou smrtí jeden poctivý syn vlasti, muž přísné vědy a pravý přítel svých žáků, kdy vědě české vzkvétá lepší naděje, že ve staroslovnné aule Karlo-Ferdinandově dobyde si zaslouženého místa.

Emanuel Bořický, doktor filosofie, řádný profesor mineralogie na ~~uá~~ universitě pražské, byl naším krajanem. Narodil se 12. prosince 1840 v městě Milíně. Otec jeho, jakož i děd a praděd bývali zde učiteli. Bořický ztratil záhy otce, i byl dán potom na vychování ke strýci svému Josefu Kulovanému, dosavadnímu řídícímu učiteli ve Třebsku. Později dostal se do Prahy, kdež absolvoval akademické gymnázium. Bořicérnu bylo tak jako většině českých studentů zápasiti s obtížemi Mmotními, o jejichž alespoň částečné odstranění starali se blízčí příbuzní a dobrodinci: Jan Bořický, guberniální rada pražský, Ferd. Bořický, Prosecký farář a Jan Bořický, účetní úředník v Praze. Emanuel Bořický podrobiv se přísné zkoušce maturitní s výsledkem výtečným dal se zapsati na universitě pražské, na filosofické fakultě, a to do oboru přírodních věd. Když odbyl předepsané zkoušky trienium, dosta lo se mu zvláště přispěním prof. lučby dra Rochredra státního stipendia, aby mohl pracovati na dalším svém vzdělání v oboru praktické lučby. Při častých svých návštěvách musea král. českého a při studiích svých získal si přátele a rádce v předních našich veličinách ve vědě přírodní, v prof. Krejčím a dr. Ant. Fričovi. Na radu těchto

sice. Studentstvo české s opravdovým smutkem v srdci dostavilo se v úplném počtu. Mimo to vzdali poslední čest zesnulému rektor magnificis, děkanové filosofické a theologické fakulty, všichni čeští profesori, docenti a asistenti universitní, značný počet profesorů německých, sborové profesorští českého i německého polytechnického ústavu s rektory v čele, všechny vědecké a vlastenecké spolky a ne-přehledný dav veškeré inteligence pražské.

Pozůstatky drahého zesnulého uloženy jsou v posvátnou zem hřbitova košířského. Budíž Ti chladná zem hřbitovní, milený druhu náš, lehkou! Vlast ztratila v Tobě upřímného a obětavého syna, česká věda horlivého pěstitele a zastance, kolegové milého druhu, rodina starostlivou hlavu svou, studující mládež znamenitého učitele, upřímného rídce a šlechetného přítele. Třebas duch Tvůj vznesl se do výšin nad-pozemských, vzpomínka na Tebe nevyhyne nikdy v srdcích našich. Odchovals' národu našemu mnohé zdárné síly ve svém oboru, jež bohdá nestanou se nehodnými žáky svého učitele.

Doufáme, že studentstvo milínské s pomocnou rukou studujících příbramských přičiní se o náležitou oslavu svého slavného rodáka a okrášlí rodný jeho dům pamětní deškou, jež by s chloubou hlásala, že tam stála kolébka velikého učence českého dr. Emanuele Bořického." K článku tomuto podotýkám, že dr. E. Bořický bydlel ve svém domě na Kampě. Jejinoho dne, v zimě r. 1881, když Vltava zamrzla, šel z Kamy k Novému Městu po ledě, nešťastně uklouzl a tak se poranil, že z toho zranění zešel.

"Hlavním oborem jeho působnosti byla mikroskopická a chemická petrografie, v níž proslul hlavně vynálezem mikroskopické metody křemičito-fluorovodíkové. Podal systematické studie o českých vyvřelinách čeličových, znělcových, melafyrových a porfyrových. V mineralogii napsal zvláště paragenetickou studii o nerosteckách, vyskytujících se v železných rudách českého siluru. Celkem napsal 61 pojednání ze svého oboru. Nerez "Delvanxit" byl k jeho poctě nazván "Bořickyt". Obšírný životopis jeho s plným výčtem jeho literárních prací byl uveřejněn v časopise "Osvěta", roč. 1881, str. 432 a v díle Ottův Slovník Naučný, 1891-IV.-str-383.

8./ Zapisování účastníků do pamětní knihy.

9./ Společná hostina.

10./ Životě a působení Dra Em. Bořického přednese p. Josef Kovač, asistent musea král. českého v Praze.

11./ Vyprovázení hostí a rozloučení na nádraží.

12./ Večer spolkový věneček, jež pořádá co doplněk slavnosti Čtenářský spolek . Bližší pořádek uveřejní se v některém čísle budoucím. "

V městě našem založen městskou radou Čtenářský spolek, který nese jméno proslulého rodáka zdejšího " Bořický ". Jako každé dobré věci bylo i jemu co dělati s mnohými obtížemi, jež mu jako " nebývalému " nepřáli, za předčasný jej považujíce a brzký konec mu přelvídalajíce. Vytrvalost a dobrá vůle zmůže mnoho. Tehdejší zřizující výbor vyslovil mínění, že spolek může se udržeti, bude-li míti pouze 20 členů, avšak, ač dosud netrvá ani rok, čítá již 43 členy, počet to na zdejší okolnosti velmi slušný a nadějeme se, že číslice ta se pomalu zvýší, jsouť zde některí, již hmotných příjmů mají dosti, jimž by příspěvek měsíčně 20 kr neublížil, ale dosud je prý jich škoda. Po urovnání předchozích záležitostí spolku obraci se výbor veškerou snahu svou - knihovně. Jest ovšem skrovna a s radoští můžeme vyznati, že se počíná čistí dosti a že pan knihovník kolikrát nemá, co by půjčil. Při slavnostním odhalení pamětní desky zúčastní se Čtenářský spolek " Bořický " v plném počtu. / Horymír, roč. XII. č. 23 ze dne 10. června 1882 /".

Dne 17. června 1882 v čísle 24 píše pak " Horymír ": Dne 26. ledna minulého roku zemřel v Praze po krátké nemoci výborný pěstitele a znatel petrografie Dr. Emanuel Bořický, rádný profesor mineralogie na vysokém učení pražském. Klub přírodovědecký, jehož prvním zakladatelem a příznivcem zesnulý byl, založil fond, nesoucí jméno zesenlého, aby uctil památku muže o šíření a zdaru petrografických výzkumů na domácí půdě tak zasloužilého, i aby tím spolu položil základ, na kterémž by studium mineralogie a petrografie, zejména mezi mladšími odrosty / ? / vysokého učení snáze a zdárne pěstováno bylo. Zavedenými v té příčině sbírkami dosáhl fond této chvíle 707 zl 32 kr. V témž smyslu i obecní zastupitelstvo města Mili-

tého, žalují na nelítostný osud, jenž zdárného tohoto syna vlasti náši tak brzy vyrval z náručí národa jej zbožňujícího.

Nenahraditelná jest ztráta našeho Bořického, nězapomenutelné jsou služby jeho, jež v oboru vědy vlasti naší prokázal a proto ať bol, jenž se nám vzdor slavnostní náladě a vzdor všemu přemáhání v srdce naše plíží. Národ oslavuje svého miláčka, týž národ však žedí pro něj, an ztratil jej v též okamžiku, kdy nadál se od něho platných služeb a vydatné pomoci.

Želi ho národ, jenž již tolik zdárných synů, tolik znamenitých mužů ztratil právě v nejkrásnějším mužném věku, právě v té době, kdy očekával od nich platné pomoci. Byla by veliká řada těch oslavenců našich, jež ku škodě vlasti a k velikému národa neštěstí tak brzy byli povoláni ze středu svých milých rodáků, jimž věnovali večerou svou píli a všecku sílu ducha sovíceného.

Blízké sousední ~~v~~ městečko může být vším právem hrdo na svého rodáka, zvěčnělého Dra Bořického. Ač neúprosná smrt uprostřed největší činnosti duševní jej zachvátila, ač odňala nám jej právě v té dobu, kdy naše česká Alma mater, byvši z dlouhého, smrti se podobajícího spánku vzkříšena, největší v něho kladla naděje, tož přec zanechal po sobě zesnulý tolik plojů svého mohutného ducha, tolik důkazů své vřelé k vlasti a k národu lásky, že zasluhuje oslavu rodáků svých v míře největší.

Milín podává dnešního a zítřejšího dne důkaz neklamný, jak doveče si vážiti služeb pravého, nežistného ducha vlasteneckého. Každý ten prapor, jenž dnes vlaje z domů a cíyší milínských zvěstuje úctu, kterou chová obyvatelstvo milínské ku svému rodáku, každé to světélko, jež dnešního dne osvětuje okna budov milínských, rozžato bylo láskou, která se v obyvatelstvu vznala ku rodáku jeho v téže chvíli, kdy shledalo, že rodák ten je zdárným synem české vlasti, platným členem bodrého národa českého, jenž kdysi podobal se starci vyžilému, libujícímu si v honění a dřímotě mladoborné, z jehož myslí zdála se býti po věky vyhlazena paměť někdejší velikosti a slávy, v jehož středu rozhostila se mrtvé zátiší a tesklivý pošlid hřbitovů. Leč

mu průvodu, jehož jádrem ovšem byli účastníci z Prahy, Příbramě a Březnice. Z Prahy dostavil se ku slavnosti prof. Nekut, redaktor "Vesmíra", redaktor "Národních Listů" p. J. Barák, deputace sl. Akademického Čtenářského spolku a několik jiných hostí, i ct. paní Bořicové, vdova po našem oslavenci dostavila se ku slavnosti. Za střelby z hmoždířů ubíral se průvod slavnostní branou, jež byla postavena u hostince "U Hájků", dolů k radnici milínské, kde veškerí účastníci se seřadili. Mezi jednotlivými korporacemi zastoupen byl pěvecký spolek "Lumír" z Příbramě v plném počtu, pěvecká jednota "Dobromila", Podporovací řemeslnická beseda z Příbramě, Tělocvičná jednota Sokol a Včelařská jednota z Příbramě.

Z Příbramě dostavili se dále ku slavnosti zástupcové městské rady a veškerých příbramských škol, zejména obecního reálného gymnasia, c.k. paedagogia, měšťanských a obecných škol v počtu přehojném. I z ostatních okolních měst dostavili se četní zástupcové spolků a jednot, jako "Sokol", vojenští vysloužilci a sbor hasičský z Březnice a j. v. Od radnice hnul se průvod pořádaný Sokolem příbramským, za velení ochotného svého předsedy pana J. Pletichy, k rodnému domku zesnulého. Týž domek nalézá se na severovýchodní straně města a náleží nyní panu Hájkovi, obchoďáku v Milíně. Jest to týž domek, v němž se dříve nalézala škola milínská.

Jakmile průvod stanul u domku, na němž památná deska ještě nebyla, zapěl pěvecký spolek příbramský přiležitostný slavnostní sbor od Benáta s nevšední dovedností. Na to vystoupil pan redaktor Josef Barák na řečniště tu postavené, aby proslovil slavnostní řeč. Z překrásné jeho řeči vyjímáme následující:

"Poutníče, zvěstuj Lakedenonským, že my tuhle mrtvi ležíme, jakž zákony kázaly nám! Tak zněl nápis na prostém pomníku, jenž postaven byl ku cti hrstce bojovníků, kteří hájili malé tehdy Řecko proti ohromné přesile vojsk perských, které proti Řecku vedl Xerxes. Malý byl ten národ řecký, malá hrstka bojovníků, kteří za věc národa nasazovali životy a svou krev. I národ náš v jeho ohledu podobá se statečnému národu řeckému. I on, ač počtem malý, věvodil kdysi národům

na vys. uč. pražském,
slovutný spisovatel český,

a t. d. a t. d.

Zemřel 26. ledna r. 1881

v Praze.

Věnuje rodáku svému obec milínská.

/ Oprava: datum narození uvedena na pamětní desce 11. prosince, narodil se však 12. prosince 1881 /.

Řeč redaktora Baráka učinila na veškeré posluchačstvo hluboký dojem a nadšená slova našeho národního řečníka nejednou provázena hlučným "výborně".

Po slavnostní řeči následoval "Chorál národa českého" od Beddla, jejž zapěl spolek "Lumír" z Příbramě s nevšední dovedností. Nato ubíral se průvod k radnici, kdež se účastníci zapisovali do vkusné pamětní knihy, která tuto byla vyložena. Městečko Milín poskytovalo onoho dne pohled rozkošný. Nejenom s čelnějších budov, ale i s nejposlednějších domků vlály četné prapory v barvách národních.

Každý domek ozdoben byl četnými věnci buď z chvoje nebo z čerstvých květin, v nichž významné nápisy umístěny byly. Blíže hostince "U arcivévody Albrechta" / u Hájků, nyní u Šrajnů / stála velmi vkusná slavnostní brána, na ní s jedné strany z červených a bílých růží upraven nápis: "Vítejte nám!" S druhé pak strany bylo upraveno: "S Bohem". Stejně vkusné brány nalézaly se i u vchodů do města. Z ostatních nápisů vyjímáme: Na škole milínské bylo "Tys vykonal velikou úlohu života svého." "Sláva rodáku našemu". Na dvore č. 26: "Ze skryta vyšla velká perla". Na poště: "Tvůj jest dnešní den". Na domě čp. 50: "Dejme ruku k ruce." "Sláva Tobě!" "Na domě p. Hájka, rodném to domě p. dr. Bořického: "Zde jsi sňatřil světlo světa". Na domě č. 91: "Nezapomenutelný budiž nám!" "Pilnost a učenost Tebe oslavila." "Pamatka nehynoucí Tobě buď!" Dům č. 28 měl nápis: "Nehynoucí sláva budiž památce jeho!" Radnice pak ozdobena byla četnými věnci a nápisem: "Sláva rodáku našemu Dr. Em. Bořickému." Na pivovaře nalézaly se dva nápisy, z nichž jeden zněl:

hynoucí Sláva ". Mezi přípisy znamenali jsme vřelý přípis J.E. pana hraběte Richarda z Clam Martiniců, a to: "Obdržev pozvání ctěného komité k dnešní slavnosti a nemoha se jí zúčastnit, dovoluji si vysloviti ct. komitétu úplný svůj soucit s oslavením památky slovutného rodáka milínského. Bylť Bořický jeden z těch mužů, kteří v neunavné, svědomitě práci celého života, službě vědě a národu věnovaného, pokračovali na oné cestě dosvědčené a zabezpečené, kterou nesmrtelní povzbuzovatelé národa českého Jungmann, Šafařík, Palacký jej k novému rozkvětu a k oné slávě vedli. Sláva budiž jeho památce! Obzvláště v jeho rodišti nechť památka jeho dospívajícímu pokolení slouží za skvělý vzor a za hvězdu původní." Mimo to dopis pana Vojtěcha Karáska, předsedy Čtenářského spolku " Špaček" a velitele sboru dobrovolných hasičů v Rožmitále: " Berouce podíl alespoň duchem na oslavách ku cti Vašeho rodáka pořádaných, voláme všem shromažděným přátelům českého vědomí srdečné Nazdar."

Po obědě proneseno několik přípitků, z nichž zejména přípitek p. Baráka vyvolal vřelý souhlas: " Jsou tři věci, " tak mluvil znamenitý náš řečník, " které v životě národa našeho jsou veledůležité. Je to meč, kniha a rádlo. Mečem kdysi vládl národ náš nad ostatními národy, mečem vynikal v době slávy, mečem vydobyl si úctu národů evropských. A když minula tato doba slávy, když po bitvě bělchorské byli vypovídáni z vlasti nejzdárnejší synové její, tu ustoupil meč knize. S knihou v ruce ubírali se synové národa našeho přes hranice milené vlasti české do dálnej ciziny. Kniha to byla, z níž i v cizině rodáci naši čerpali posilu a útěchu, kniha to byla, s níž v dobách pokojnějších vraceli se opět do vlasti své. Rádlo pak jest odedávna věci pro národ náš veledůležitou. Rolníci čeští byli to hlavně, jižto zachovali nám naši krásnou materštinu, bez níž by každý národ přestal být národem. Z chyší našich bodrých venkovanských vycházeli nejznámější mužové národa našeho, jako Jungmann, Hálek, Palacký a t. d. A proto provolávám našemu venkovu hlučné Sláva".

Přípitek tento byl odvetou na vřelé oslovení faráře slivického p. F. Pokorného, v němž děkoval tento p. Barákoví za duchaplnou řeč

kterou tento nemálo přispěl k oslavám dne pro Milín tak vele památného. Z dalších příspěvků uvádíme vřelý příspěvek p. Jos. Klaudy, předsedy pěveckého spolku "Lumír" z Příbramě, jenž projevil v řeči nadšení a vřelé přání, aby národu našemu bylo popřáno oslavovati své výtečnáky nejenom po jejich smrti, nýbrž již za živa. Ostatní příspěvky platily paní Bořické, slavnému akademickému spolku čtenářskému v Praze, na nějž odpověděl přítomný zde zástupce a pan předseda M.U.C. Hübner slyšiv vřelými, jakož i spolku Bořický v Milíně.

Po obědě ubíralo se obecenstvo do prostranného sálu v zámku, kdež místo pana Klovaně, jenž jinak byl zaměstnán a k slavnosti zavítati neohlásil, promluvil o životě a působení Bořického pan profesor Kavka; slovy vřelými stavěl snahu jeho, jichž pohnutkou byla jedině láska k vlasti. Jsme přesvědčeni, že vyličení života oslavencova nemohlo být svěřeno ústům výmluvnějším, z nichž v každém slově takřka plynula neeskonalá láska a úcta ke svému bývalému učiteli. Viděli jsme zde živý obraz, jak dovedl rodák náš mládeži svěřené vštěpovati lásku k sobě samému a úctu k vědám.

"Osud národa nášeho," pravil prof. Kavka, "jest do dnešní chvíle podivuhodnou směsí štěstí i neštěstí, slávy, úpadku i povznesení, dobra i zla. V krutém zápase a národní naše bytí i povznesení jsme tak šťastni, že vlastenecké chyše naše hojnou zdárnu synů chrabrého srdce, nadšené myсли, z nichž mohutná již povstala řada pracovníků na poli vědy a umění, k národa cti a prospěchu. Žel jen, že řady té přečasto dotýká se neuprostřed ruka Morany. Právě ty nejlepší běže nám smrt, stěžuje si nesmrtný pěvec písni "V přírodě", Hálek, nikoliv marně, sám, jeden z nejlepších, předčasně padá v rámě smrti. V oné chvíli trudné, kdy doprovázeli jsme k hrobu náhle zesnulého slavného rodáka zdejšího dr. Em. Bořického, cítili jsme všichni, jak nás stíhá ruka osudu, odňavši nám té chvíle jednu z nejlepších našich sil přirodovědeckých, zničivši na delší dobu opět jednu naději ve skvělé výsledky jehož odboru české vědy.

Zesnulým dr. Bořickým utrpěl náš národ i věda česká ztrátu citelnou a velikou, tím větší, cím čestněji ji zastupoval zesnulý. Nepo-

mřelého.Přihlédneme-li jen ku seznamu publikací Bořického tak,jak za sebou vycházely,poznáme tyto dva směry:směr chemický a směr mikroskopický,z nichž druhý o první se opíraje,byl hlavním bodem činnosti Bořického.Ve směru tom největší slávy si dobyl a získal si největších zásluh.Ve směru prvém pracoval v prvních létech působení svého,podávaje do časopisu " Živa ", " Lotos ",N. Jahrb. für Mineralogie ",do zpráv c. k. akademie vídeňské a do gymnasiálních programů různá pojednání o českých nerostech netoliko již známých,ale také Bořickým samým v systém uvedených,a vztazích ,abychom tak řekli fyziologických zajímavostech jednotlivých minerálů,zejména nerostů ve vrstvách silurských rud železných se vyskytujících a j. v.

Důležitost a význam tohoto nesmí se bráti na lehkou váhu,jakož nesmí se přehlédnouti důležitost mineralogie na základě chemie zbudované.Ty doby již zajisté minuly,v nichž mineralog goniometrem a vahami výhradně určoval nerost,dnes na první otázku při nerostu co nerost jest- odpovídá nám krátce a přesně chemie a krystalografie stává se dobrou sice,ale přece jen vedlejší pomůckou.Nedá se arci upírat i ,že směr ,který výhradně jen na chemii se věší,vady své má,že neoprávněno jest méně povážovati mineralogii za část lučby.

Proto musíme jen litovati,že zeskulý oslavenecký nedočkal se vyššího věku,aby uskutečniti mohl ideál svůj a uložiti výsledky studií svých kvalitativních metod pro rozbor žírovaných hornin na základě chemické,fyzikální a krystalografické povahy nerostů i doplniti jej statěmi o původu a přeměně nerostů,tudíž mineralogii a paragenesí.
Všechno toho si všimal bedlivě při pracích v druhém směru,při pracích o drobnohledném rozboru našich hornin vyvřelých.Práce tyto nebyly pouze petrografii,toť byla petrografie,která neomezovala se na pouhé popsání horniny tak,jak v drobnohledu ji vidíme;jeho spisy o horninách vypisovaly vedle toho takměř historii horniny,historii jednotlivých,v hornině obsažených nerostů,vysvětlovaly vznik nerostů dru-

o znělcích. Že Bořický v době té nezapomíнал na směr chemický, svědčí četná menší pojednání, jež o různých nerostech ve zprávách učené společnosti podával, hlavně však dílo, které nejvíce jej v učeném světě učinilo známým, spisek to "Základové nového lučebně drobnohledného rozboru nerostů a hornin," vydaný r. 1877.

Bořický při svém studiu poznal záhy, že nedostčí mnohdy ani drobnohled ani optické vlastnosti k určení drobné nějaké součásti hornin a že tudíž jedině lučba může tu pomoci. Jak ale rozbor tak nepatrých částic, jaké se naskytají v horninách je možno učiniti?

Tu využítkoval Bořický úkazu známého sice již, ale jen omezeně, že totiž kyselina křemíkofluorovodíková s rozličnými kovy dává křemíkofluorit, a že křemíkofluority ty objeví se vykristalizované i při seberených částicích průby. I zkoumal formy ty drobnohledem, dělal různé experimenty a došel ku konci k tomu poznání, že skutečně molnou kyselinou tou dosíci kryštálů, jež pro jiné kovy jsou typické, jež žiraviny typicky od sebe oddělují, čímž posledním velice praktický návod dán k určení různých druhů živců, kteréžto učení dříve bylo daleko obtížnějším. Při studiích těch používal i kyseliny solné; ku vytvoření se chloridu a fluorovodíku ku leptání a různé jiné pomůcky lučebné a v knize uvedené podal přehledně první počátky výky této, kterouž síníl a mohl ještě zdokonaliti. Chtěl ji hlavně v tom směru zdokonaliti, aby i kvantitativně se dalo lučebných těchto drobnohledných rozborů použíti. Při určování žiravin v porfyrzech očhadoval již skutečné množství jich se značnou přesností. Spisek o rozboru tom nabyl značného rozšíření a metoda Poříckého velikého použití. Ještě skutečně praktickou a v přemnohých případech velice příhodnou. V dobu těchto studií drobnohledně lučebných spadá také vydání jeho "Nerostopisu pro vyšší gymnasia a reálné školy". Spis tento jakkoli nedošel pro svoji objemnost na středních školách všeobecného rozšíření, nemožno než jej chváliti. Objemnost jeho musí být cmluvena. Povstal tří zajisté v době, kdy bylo potřebí u nás rázem trojích nerostopisů pro gymnasia, reálné školy a pro universitu. Kdo ví, jak málo jdou vědecké knihy na odbyt, ne

podíví se, že z ekonomických příčin jednalo se o to, aby vydána byla kniha, která trojímu tomuto požadavku by hověla. Také napsán byl nerostopis dr. Bořickým v r. 1876. Spis tento obsahuje nerosty, jež nutno znáti gymnasiastovi i realistovi, již jsou velkými písmeny tištěny, i vzácnější nerosty, důležité hlavně pro posluchače vysočích škol, označeny jsou drobným písmem. Hlavně zajímavým při tomto spisu je rozvržení látky, jež prozrazuje chemika od paty až k hře. V rozvržení tom nevidíme systém Neumanův, který podle postupně většího složení nerosty za sebou kladl, kterážto okolnost ovšem má za následek, že nerosty naprosto různé podle sebe se kladou, jako korund a haematit. Ani nevidíme v něm některý ze starých morfologických, abychom tak řekli systémů Mohsových, Zippeových a t. d.

Rozvržení Bořického je zlatou cestou střední, na níž i k zevním i ku chemickým vlastnostem se běže zření. Zároveň pak podáno rozdelení tak, že příslušné kratičké začátky oddílů jednotlivých jsou více méně klíčen k analitickým určováním nerostů. Ku speciálnímu nerostopisu druží se náčrtky geologické a petrografické.

Poslední chvíle svého plodného života zasvětil studiu porfyrův hornin Čech a přípravám ku studiu našich zelenokamenů. Různé eklektické otázky týkající se vymezení pojmu porfyr, jakož i rozdelení toho druhu hornin rozluštěl zajímavým způsobem, kterýž pravého dojde ocenění teprv, až německé vydání bude uspořádáno. Studium porfytu bylo nejnesnadnějším, proto práce nejzáslužnější. Upozorniti sluší na zvláštní rozdelení porfyrů obsahující převahou živec draselnatý nebo sodnato - vápenný, kteréžto rozdelení, pokud se týče čerstvých hornin, nelze nazvati než velmi podařeným.

Přípravy ke studiu zelenokamenů záležely ve sbírání hornin dia-basových a dioritových v Čechách. Nové horniny, jež v systém uvedl, byly nefelinový pikrit / z okolí Wartemberka / a pikrofyr slidnatý z libšické skály.

Tot tedy byly úvahy o hlavních pracích Bořického. Drobných článků tuto naprosto opomenuto. Truchliti jest nám z hloubi duše, že odhalila nám jej smrt tak záhy, tak nečekaně. Truchlivost naše ale buď

slavnosti, shledáváme se tu s podpisy vynikajících osob našeho veřejn
národního života, z nichž někteří jsou dosud na živu:

Josef Barák, redaktor Národních Listů a slavný řečník tehdejší doby, Otilie Bořická, vdova po oslavenci, Jan Čapek, Karel Kramář, český politik a po politickém převratu r. 1918 první ministerský předseda, tehda studující práv, prof. Fr. Nekut, redaktor "Vesmíra", zastupující spolek pro pěstování minerálologie, paleontologie a geologie, prof. Bedřich Katzer, za město Příbram advokát dr. Stiebic, za spolek českých akademiků židů jednatel Leopold Abeles, za obec březohorskou Josef Veselý, bývalý ministerský rada a báňský lékař dr. Korbelius, za přírodovědecký klub v Praze profesori Em. Pecka, Josef Gregor a Josef Kavka, za město Březnice dr. Karel Hauptmann, tchán oslavencův Ant. Němeček, c. k. účetní revident, Čeněk Vyhniš, gymnasiální ředitel z Příbramě a za sbor profesorský Josef Havránek, prof. příbramského gymnasia Matěj Felnař, navrhovatel desky, prof. V. Bráf, prof. Rud. Jedlička, ředitel učitelského ústavu v Příbrami F. Tomec s prof. Šlerkou, strýc zesnulého Josef Kulovaný, říd. učitel ve Třebsku, prof. J. Rosický, Josef Kořenský, dosud žijící vynikající český cestovatel a spisovatel, velmi četní zástupci spolků, učitelských sborů, řadů, škol a přátel zesnulého.

V závěru této statí připojuji ještě některá zjištěná data o prof. dr. Bořickém:

Matka zesnulého učence, rozená Kulovaná, pocházela z Modřovic, kde její otec byl kovářem. Její bratr Josef byl učitelským pomocníkem nejprve v Milíně, později učitelem a řídícím učitelem ve Třebsku. Děd Bořického František žil ještě v době, kdy učitelem milínské školy byl Josef Mařík, ve stáří úplně oslepl a zemřel ve vysokém věku v Milíně / 86 let /. Učitel Josef Mařík musil mu vypláceti až do smrti 1/3 svých příjmů.

O tom, co předcházelo slavnosti odhalení pamětní desky zmíňuje se učitel milínské školy a jednatel čtenářského spolku "Bořický" Jindřich Walter; ve zmíněné již pamětní knize, pořízené k této slavnosti, napsal Walter vhodný úvod a rukou předsedy spolku "Bořický", P. Karla Matouše, kaplana na Slivici, popsána krátce ce-

hlučné " Sláva " a Nazdar " následovalo.Nálada byla co nejlepší a dalo se očekávat, že příštího dne přibylými hostmi vzroste.V neděli časně zrána oznamoval " budiček " slavnostní den.K 10. hodině odebrala se část výboru na nádraží,kdežto druhá zůstala v městečku vítat hosty.Oběma vlaky přijelo takové množství hostí,že uspořádán / na zdejší venkovské poměry / velkolepý průvod do Milína.Pro pokročilost času žádal pan jednatel klubu přírodovědeckého,aby podle možnosti z programu něco se vypustilo,aby tím dříve k slavnostnímu odhalení desky Bořického se přikročilo.Z toho ohledu vypuštěna výtaci řeč u slávobrány a průvod kráčel za zvuky hudby k radnici, před kterou spolkové a hosté ve slavnostní průvod se seřadili.Úchvatný byl pohled na mohutný průvod k desce se ubírající,takže mnozí z domácích pronášeli svůj dojem slovy: " Něco takového Milín jakživ neviděl!"Před domem Jana Hájka, který postaven je na místě bývalé školy,v níž se narodil dr. Em. Bořický, stanul průvod.Bujaří sokolové březničtí uzavřeli kruh a pěvecká družina příbramská " Lumír " zapěla velmi krásnou slavnostní kantátu, po které vystoupil na řečníště Josef Barák, redaktor z Prahy.Slovy umírněnými / byl redaktorem svobodomyslných,t.j. mladočeských Nár. Listů / probíral duševní boj národa českého za dob utrpení, ve kterých povždy nalezlo se dosti mužů šlechetných, kteří národu nedali zahynouti.Vhodně přirovnal národ český onomu hlučku Spartani, kteří se svým vůdcem a králem sice pádli, avšak vlast svou přece zachránili.Národ český nalezl vždy costi věrných bojovníků, kteří pracovali za nejlepší duševní statky jeho a takovým byl též prof. dr. Em. Bořický.

Všeobecné napětí doschovalo vrcholu,když řečník žádal za odhalení desky.Řeč svou,častým souhlasem přerušovanou, skončil za volání " Slávy " a " Nazdar ".Bylo mu od mnohých blahopřáno.Když byl pěvecký spolek " Lumír " zapěl závěrečnou skladbu,nastoupen zpáteční pochod k radnici, ve které se účastníci zapisovali do pamětní knihy " na věčnou památku ".O 1. hodině odpolední shromázdilo se na 70 účastníků slavnosti ke slavnostnímu obědu v hostinci " U arcivévody Albrechta ", po němž byla přednáška prof. Kavky a v hořejší pivovar-

ské zahradě krátká zábava. Loučení bylo srdečné a s radostí jsme slyšeli z mnohých úst " že by si nebyli pomyslili, že jim tak blažené okamžiky v Milíně připravíme." Zajisté nejlepší odměna za veškeré namáhání před i po slavnosti. Celou slavnost odhalení pamětní desky Bořického zakončil čtenářský spolek věnečkem, jehož se mnozí přespolní hosté zúčastnili.

Den 25. června 1882 zůstane Milínu velepamátným! ~

